

به نام خدا

گزارش پیش رو به بررسی و جمع‌بندی اطلاعات موجود در رابطه با چشم‌انداز اقتصاد ایران و جایگاه آن در میان سایر کشورهای دنیا تا سال ۲۰۵۰ میلادی می‌پردازد. یافته‌های این گزارش بعد از مطالعه پژوهش‌های صورت گرفته از سوی ۶ موسسه و نهاد تحقیقاتی معتبر بین‌المللی^۱، جمع‌آوری شده است.

این گزارش نشان می‌دهد که متأسفانه اکثر موسسات تحقیقاتی و مالی برتر دنیا، متوسط رشد اقتصادی سالانه کشورمان در ۳۵ سال آینده را پایین پیش‌بینی می‌کنند بگونه‌ای که چنانچه تدبیر مناسب اتخاذ نگردد، این مساله می‌تواند منجر به تنزل رتبه ایران در میان اقتصادهای برتر دنیا از حیث سطح و رشد تولید ناخالص داخلی و سطح و رشد درآمد سرانه گردد. این در حالیست که دو رقیب عمده منطقه ای ما، یعنی عربستان سعودی و ترکیه با ارتقای جایگاه خود در میان کشورهای دنیا مواجه خواهند شد. علاوه بر این، یافته‌های این گزارش حاکی از آنست که اقتصادهای نوظهور بخصوص برخی کشورهای شرق آسیا نظیر چین، هند و اندونزی تا سال ۲۰۵۰ در میان اقتصادهای برتر دنیا (رتبه‌های ۱ و ۳ و ۴ دنیا از نظر اکونومیست) خواهند بود.

بنابراین بررسی این پژوهش‌ها، سه نکته بسیار کلیدی را مشخص می‌کند. نخست آن که تا سال ۲۰۵۰، تغییرات قابل‌ملاحظه‌ای در ترکیب قرار گرفتن قدرت‌های برتر اقتصادی ایجاد خواهد شد. دوم آن که اقتصاد ایران از حیث سطح و رشد تولید ناخالص داخلی در میان اقتصادهای برتر دنیا، با تنزل رتبه مواجه خواهد شد و سومین نکته این که عملکرد بهتر اقتصادی دو رقیب اصلی ایران در منطقه، یعنی عربستان و ترکیه، منجر به ارتقای جایگاه اقتصادی این دو کشور خواهد شد. لازم به ذکر است که پیش‌بینی‌های صورت گرفته در رابطه با شرایط اقتصادی ایران، با فرض تداوم وضع ساختاری موجود و ادامه یافتن تحریم‌ها می‌باشد.

طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته، تا سال ۲۰۵۰ اقتصاد چین، آمریکا و هند به ترتیب سه قدرت برتر اقتصادی دنیا هستند که بعد از آن‌ها عموماً اقتصاد کشورهای اندونزی و ژاپن قرار می‌گیرند. وجود چهار اقتصاد آسیایی در بین ۵ اقتصاد برتر دنیا، نشان از افزایش سهم کشورهای آسیای مرکزی و شرقی از اقتصاد جهان دارد، به گونه‌ای که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰، سهم آسیای مرکزی و شرقی از کل اقتصاد جهان به بیش از ۵۰ درصد برسد. این در حالی است که مجموع سهم اقتصادی کشورهای اروپایی و آمریکا از اقتصاد دنیا از ۳۳ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۲۵ درصد در سال ۲۰۵۰ کاهش خواهد یافت. همچنین لازم به ذکر است که ۱۰ اقتصادی که بیشترین متوسط رشد اقتصادی سالانه را تا سال ۲۰۵۰ دارند، همگی از کشورهای آسیایی و

^۱ صندوق بین‌المللی پول (IMF)

موسسه‌ی تحقیقاتی پرایس واتر‌هاوس کوپر (PwC)

واحد اطلاعات مجله‌ی اکونومیست (EIU)

وزارت کشاورزی ایالات متحده‌ی آمریکا (USDA)

بانک اچ اس بی سی (HSBC)

آفریقایی می‌باشند. این مساله می‌تواند در سیاستگذاری اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در قبال کشورهای شرق آسیا مورد توجه مسئولان قرار گیرد. نکته قابل توجه دیگر این است که در تمام این پیش‌بینی‌ها با وجود اینکه بسیاری از اقتصادهای نوظهور در سال ۲۰۵۰ از نظر اندازه اقتصاد و رشد اقتصادی از کشورهای توسعه‌یافته کنونی پیشی می‌گیرند، اما از لحاظ سطح درآمد سرانه، اقتصادهای نوظهور همچنان در سطح پایین‌تری از اقتصادهای پیشرفته کنونی قرار دارند. با این وجود، تفاوت بین درآمد سرانه در این اقتصادها کم‌تر خواهد شد. بطور مثال، سطح درآمد یک شهروند معمولی هندی که در سال ۲۰۱۴ ۳ درصد سطح درآمد یک شهروند آمریکایی بوده‌است تا سال ۲۰۵۰، ۸ برابر شده و به ۲۴ درصد خواهد رسید.

علاوه بر این اکثر پژوهش‌های انجام گرفته، متوسط رشد اقتصادی ایران را تا سال ۲۰۵۰، بین ۳ تا ۴ درصد پیش‌بینی کرده‌اند. لازم به ذکر است که در برخی پیش‌بینی‌ها، با فرض وقوع اصلاحات ساختاری در اقتصاد ایران، متوسط رشد اقتصادی بهتری برای کشور متصور شده است. موضوع مهم‌تر آنکه بر طبق این پیش‌بینی‌ها، اقتصاد ایران از نظر اندازه اقتصاد و میزان تولید ناخالص داخلی با تنزل جایگاه مواجه خواهد شد و با در نظر گرفتن وضعیت کنونی، در سال ۲۰۵۰ به طور قطع در بین ۲۰ اقتصاد برتر نخواهد بود و جایگاهی بین ۱۲۵ام تا ۱۳۰ام خواهد داشت. این درحالی است که کشورهای عربستان و ترکیه، رقبای اقتصادی ایران در منطقه، صعود در جایگاه اقتصادی را تجربه خواهند کرد و رتبه‌ای بین ۱۱۲ام تا ۱۱۸ام را به خود اختصاص خواهند داد. علاوه بر این، اقتصادهایی مانند مالزی، پاکستان، مصر، بنگلادش، ویتنام و آفریقای جنوبی که در سال ۲۰۱۴ رتبه پایین‌تری نسبت به ایران داشتند، تا سال ۲۰۵۰ از اقتصاد ایران پیشی گرفته و بالاتر از اقتصاد ایران قرار می‌گیرند. از لحاظ درآمد سرانه نیز وضعیت ایران بدتر خواهد شد و در رتبه ۱۸۱ام قرار خواهد گرفت. اما تا سال ۲۰۵۰ و به لحاظ درآمد سرانه، ترکیه جایگاه ۱۴۶ام و عربستان سعودی جایگاه ۱۴۳ام دنیا را خواهند داشت. همچنین موسسه‌ی PwC پیش‌بینی می‌کند که سهم سرمایه‌گذاری از رشد تولید ناخالص داخلی ایران از ۲۰٫۵ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۹٫۵ درصد در سال ۲۰۵۰ تنزل می‌یابد.